

VÉGYESEK.

Pápa város fölmérése 1555-ben s a régi magyar királyi mérték. Az Orsz. Levéltárban, Nádasdy Tamás nádor keze irásával, van följegyzés erről, bizonyosan abból az alkalomból, hogy a várost a török ellen megerősíteni akarták. Szó is van négy (úgy látszik régi) bástyáról, három kapuval. Ezeket is megmérték. A méréshez egy kilencz lépésnyi kötelet használtak, mellyel a 4 bástya, a 3 kapuval együtt: 31 kötelet azaz 279 lépést tett ki. Minden két bástya közt 4 kötélnyi köz van azaz 36 lépés, együttvéve pedig 72 lépés. A bástyák belső szélessége „egyiket a másikkal összeadva” 4 lépés, tehát minden bástya, belül, csak 1 lépés széles volt.

Magát a várost kétfelől mérték meg. A tó felüli részről, a város kerülete kitett: 118 kötelet azaz 1062 lépést, a szárazföld felől pedig 57 kötelet azaz 513 (a nádor elhibázta a számvetést és 495 lépést ír, mintha csak 55 kötélről lett volna szó) lépést.

Igy tehát, Pápa városának (nem a bástyák által befogott területnek) *összes kerülete* (totus circuitus oppidi) 1555-ben kitett 175 (és nem 165-öt, a mint a nádor rosszul adja össze a kétfelőli mérést) kötelet azaz 1575 (a nádor szerint 1485-öt, mert helytelenül 165 kötél után számít) lépést.

Még ennél is becsesebb, a nádornak az a megjegyzése, a minek nyomára eddig sehol se akadtam, hogy az a lépés: *királyi mérték*, és hogy *hat lábat* (facit passus Regios idest sex pedum) tesz ki, mert akkor semmi kétség, hogy itt a középkori, s egészen az Árpádkorig visszanyúló, magyar királyi mérték egyik eleméről van szó.

E szerint tehát Pápa város kerülete összesen 9450 királyi lábat tett ki, ami már, a Corpus Jurisban (értsd az *első* kiadást vagy Kolosvári és Óvári magyar fordítását) lerajzolt királyi öl után, a mai mértékre könnyen átvihető.

T. K.

Marhakereskedésünk szabályozása 1605-ben. Marhakereskedésünk már a középkorban is nagy volt. Oláh Miklós — ki 1536-ban írta meg könyvét — azt mondja, hogy Debreczen különösen szarvasmarhatenyésztéséről híres, s ő maga is ismert, egy Bíró Gáspár nevű gazdag debreczeni polgárt, kinek magának 10000 eladó ökre volt. A harminczadosoktól (vámstedőktől) pedig sokszor hallotta, hogy Bécsbe a két marha-